ARCHIWUM PAŃSTWOWE W BIAŁYMSTOKU

Nr zespołu: **47**
Nazwa zespołu: **Urząd Wojewódzki Białostocki 1920-1939**
Sygnatura: **96**

Kwartalne sprawozdania wojewody białostockiego za 1935-1936 r.

Spis zawartości:

1. Sprawozdania z życia polskich związków i stowarzyszeń **za czas od 1.X.35 r. – 30.III.1936 r.**
   I. Sprawozdanie półroczne
   II. Część szczegółowa

2. Sprawozdania z życia polskich związków i stowarzyszeń **za czas od 1.IV.36 r. – 30.IX.1936 r.**
   I. Sprawozdanie półroczne
   II. Część szczegółowa

1

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.PN.417/1/36.T.

Sprawozdanie z życia polskich związków i stowarzyszeń za czas od 1.X.35r. - 31.III.1936r.-

Białystok, dnia [illegible] kwietnia 1936 roku

T A J N E !

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I Polityczny

w W a r s z a w i e

LUBELSKI URZĄD WOJEWÓDZKI

Podano dn. 9 MAJ 1936 192 r.

Zał.

Wzór

Po przyjęciu do wiadomości

A. A.

Lublin, dn. 19/VI 1936 r.

W związku z zarządzeniem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 30.XI.1935r.Nr.PP.15/20/14 przedkładam w załączeniu sprawozdanie z życia polskich związków i stowarzyszeń za czas od 1.X.1935r. - 31.III.1936 roku.-

W O J E W O D A

/Stefan Pasławski/

Otrzymują do wiadomości:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	Nr.1-4 - 4 egz
Pan Wojewoda w Wilnie	" 5 - 1 "
" " w Nowogródku	" 6 - 1 "
" " w Brześciu nad Bugiem	" 7 - 1 "
" " w Warszawie	" 8 - 1 "
" " w Stanisławowie	" 9 - 1 "
" " w Tarnopolu	" 10 - 1 "
" " w Lublinie	" 11 - 1 "
" " w Łodzi	" 12 - 1 "
" Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	" 13 - 1 "
" " " " Wilnie	" 14 - 1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	" 15 - 1 "
" " " " Łomży	" 16 - 1 "
" " " " Grodnie	" 17 - 1 "
" " Wydz.Zam.Sądu Okręgowego w Suwałkach	" 18 - 1 "
Ekspozytura Nr.1 Oddz.Szt.Gł.w Wilnie	" 19 - 1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III.w Grodnie	"20-21- 2 "
" " " " IX w Brześciu n/Bugiem	" 22 - 1 "
" " " " I w Warszawie	" 23 - 1 "
KOP."Brygada Grodno w Grodnie	" 24 - 1 "
Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego	"25-36-12 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	" 37 - 1 "
" Komendant Wojewódzki PP.w Białymstoku	" 38 - 1 "
" Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	" 39 - 1 "
A r c h i w u m	"40-42- 3 "
Odbito	42 egz.

W.D.

SPRAWOZDANIE PÓŁROCZNE

z życia polskich legalnych stowarzyszeń i związków
na terenie Województwa Białostockiego
za okres od dnia 1.X.1935 roku do dnia 31.III.1936 roku

---ooOoo---

W S T Ę P .

Okres zimowy, bardziej sprzyjający wszelkiego rodzaju pracy w stowarzyszaniach i związkach, zaznaczył się ożywieniem działalności organizacyj społecznych.-

Z pośród organizacyj najżywszą działalność wykazał Związek Młodej Wsi, organizując szereg nowych kół i werbując coraz większą liczbę członków często ze szkodą organizacyj opozycyjnych. W akcji swej Związek Młodej Wsi tu i ówdzie rywalizował, zresztą w sposób nieszkodliwy, ze Związkiem Strzeleckim.-

Związek Strzelecki główny nacisk położył na wychowanie obywatelskie swych członków. Praca w tym kierunku napotyka jednak na pewne trudności z braku odpowiedniej ilości należycie przeszkolonych instruktorów, szczególnie, że nauczycielstwo szkół powszechnych wykazuje ostatnio pewną w tym kierunku powściągliwość. Mimo tych widomych tu i ówdzie niedociągnięć, akcja Związku Strzeleckiego rozwija się jednak b.pomyślnie.-

Młodzież opozycyjna, zgrupowana w Katolickich Stowarzyszeniach Młodzieży, poza swemi pracami statutowemi, usiłuje zachować swój stan posiadania, a to wobec poważnego naporu propagandowego, idącego ze strony Związku Młodej Wsi.-

Z pośród zrzeszeń gospodarczych dużą ruchliwość wykazało O.T.O.i K.R., urządzając szereg kursów i odczytów z zakresu gospo-

./.

darstwa rolnego. Spółdzielnie rolniczo-handlowe, mimo braku dostatecznych kapitałów obrotowych, cieszyły się wielką popularnością, zwłaszcza z powodu stopniowego rugowania ze wsi pośredników.-

Na czoło organizacji b.wojskowych wysunął się Związek Rezerwistów, który, po ostatniej selekcji swych członków, grupuje obecnie element politycznie i ideowo wyrobiony i wydatnie pracuje nad podniesieniem poziomu poczucia obywatelskiego swych członków. Ze względu na rolę, jaką spełnia Związek Rezerwistów w życiu społecznem, jak i na osoby, wchodzące w skład jego członków - jest on niejako głównym reprezentantem obozu prorządowego, zwłaszcza po rozwiązaniu BBWR.-

Inne organizacje prowadziły działalność w ramach, zakreślonych statutem.-

---oooOooo---

W.D.

CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA.

D z i a ł A.

Związki Młodzieży.

Młodzież Akademicka. W okresie sprawozdawczym organizacje akademickie na prowincji nie przejawiły żadnej działalności.-

Legion Młodych. Organizacja ta znajduje się w stanie kompletnego upadku. Ostatnio czynione są próby zreorganizowania jej i pobudzenia do życia przez niejakiego Spalińskiego, b. sekretarza Zarządu Wojewódzkiego Str. Ludowego, wydalonego ze stronnictwa za swój radykalizm. Akcja bez widoków powodzenia.-

Młodzież Miejska.

Organizacje Młodzieży Pracującej Prowadzono działalność statutową. Przeważała praca świetlicowa. Najbardziej żywą działalność O.M.P. obserwowano w miastach o stosunkowo słabym elemencie robotniczym /Sokółka, Suwałki/.-

Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego Działalność naogół bardzo słaba, ograniczona do wygłaszania kilku odczytów i prowadzenia dyskusji z dziedziny społeczno-politycznej. W dyskusjach brała niekiedy udział młodzież komunizująca. W niektórych ośrodkach element komunistyczny w T.U.R. jest w większości. Przeciwakcja w toku.-

Młodzież Wiejska.

Związek Młodej Wsi. Prowadził bardzo żywą akcję kulturalno-oświatową, ponieważ okres jesienny i zimowy szczególnie sprzyjał tego ro-

3

dzaju pracom. Akcja ta polegała na urządzeniu szeregu impre rozrywkowych, a zarazem dochodowych. W okresie zaś świąt Bo żego Narodzenia urządzono wspólny opłatek i choinkę.-

Na przedwiośniu poszczególne oddziały Z.M.W.przystąpi ły do prac przygotowawczych nad przysposobieniem rolniczem.-

Znaczną inicjatywę wykazał Związek w kierunku rozbudo wy stanu posiadania i rozszerzenia zasięgu wpływów. Działal ność ta napotyka jednak na opór ze strony kleru katolickie go, który wyzyskuje każdą sposobność, by przedstawić Z.M.W. jako organizację bolszewicką, sprzeczną z duchem Kościoła. Daje się przytem silnie odczuwać brak odpowiedniej liczby instruktorów. Mimo to rozwój Związku postępuje konsekwentnie naprzód. Zachodzą wypadki, że pomimo przeciwdziałania księ ży, młodzież Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży przechodzi do Związku Młodej Wsi, zachęcona realną pracą tej organi zacji.-

Młodzież Mieszana.

Związek Strzelecki. W okresie sprawozdawczym, ze względu na zimową porę roku, prace Związku Strzeleckiego grupowały się głównie na terenie świetlic, gdzie urządzano odczyty, przeważnie z zakresu wychowania obywatelskiego, odbywano dyskusje, orga nizowano odprawy komendantów.-

Naogół działalność Związku Strzeleckiego rozwija się normalnie. Ale i tutaj dają się odczuwać pewne niedociągnię cia organizacyjne, głównie z powodu niedostatecznej ilości odpowiednio wyszkolonych instruktorów oraz przeciążenia za rządów oddziałów Zw.Strzeleckiego pracą biurową, polegającą na sporządzeniu różnego rodzaju sprawozdań z życia Związku

Na wsi tu i ówdzie zauważono pewnego rodzaju rywalizację, zresztą nieszkodliwą, między Związkiem Strzeleckim, a Związkiem Młodej Wsi. Sprawa rywalizacji została wyjaśniona i zlikwidowana.-

Od pewnego czasu nauczycielstwo szkół powszechnych na wsi, uchyla się od pracy w Związku Strzeleckim, motywując swój krok przeciążeniem pracą zawodową. Ta powściągliwość nauczycielstwa, zwłaszcza na wsi, dokąd nie zawsze ma możność dotrzeć instruktor, ujemnie odbija się zarówno na więzi organizacyjnej, jak i na wychowaniu obywatelskiem młodzieży Związku Strzeleckiego.-

W związku z niedostatecznem tu i ówdzie wychowaniem obywatelskiem zachodziły wypadki wkradania się do szeregów Związku Strzeleckiego nastrojów antysemickich. Wyraziły się one w kilku wypadkach biciem szyb w domach żydowskich przez członków Związku Strzeleckiego.-

Poza akcją świetlicową Związek Strzelecki urządzał kursy przysposobienia rolniczego oraz kurs dla przodowników organizacyjnych, który ukończyło 32 osoby.-

Straż Przednia.

Działalność nikła.-

Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży.-

Stowarzyszenia te prowadziły bardzo ożywioną i intensywną akcję organizacyjną przy ścisłym współudziale duchowieństwa katolickiego. Zorganizowano szereg imprez kulturalno-oświatowych. W niektórych oddziałach pod pozorem pracy religijnej, usiłują księża prowadzić akcję polityczną na rzecz Str.Narod. Dało się to zaobserwować z chwilą ukazania się na widowni Związku Młodej Wsi. Jest to uzasadnione tem, że niektórzy z pośród członków K.S.M., znużeni programem prac

przeładowanych tematami religijnymi nie zawierającymi atrakcyjności, przechodzą do Związku Młodej Wsi.-

Wiele uwagi poświęciło Katolickie Stow.Młodzieży tworzeniu zespołów przysposobienia rolniczego.-

Dział B.

Zrzeszenia gospodarcze.

O.T.O. i K.R.

Towarzystwo Organizacji i Kółek Rolniczych prowadziło w dalszym ciągu bardzo ożywioną działalność w postaci odczytów, pokazów i t.p.z różnych dziedzin życia gospodarczego.-

Spółdzielnie Rolniczo-handlowe.-

Spółdzielnie rolniczo-handlowe, istniejące we wszystkich niemal powiatach, dają dobre wyniki, eliminując pośrednictwo przy zbywaniu płodów rolnych. Rozwinięciu działalności stoi na przeszkodzie brak odpowiedniego kapitału obrotowego. Do organizacyj spółdzielczych ludność odnosi się z wielkiem zaufaniem.- Tworzenie dalszych spółdzielni w toku. W niektórych ośrodkach akcja spółdzielcza prowadzona jest przez Str.Narod. Propaganda spółdzielcza Str.Ludow. nie daje efektów.-

Kasy Stefczyka.

Ze względu na zamrożenie swych kredytów, Kasy Stefczyka walczą w wielu wypadkach z trudnościami.-

Koła Gospodyń Wiejskich.

Koła Gospodyń Wiejskich w dalszym ciągu prowadziły ożywioną działalność, urządzając kursy gotowań, higjeny domowej, uprawy [illegible], hodowli drobiu i tp. Ożywionej działalności sprzyja [illegible] ilość instruktorek.-

D z i a ł C .

Organizacje b.Wojskowych

Związek Rezerwistów. Z pośród organizacyj b.wojskowych na czoło wysuwa się Związek Rezerwistów, grupujący naogół element politycznie-wyrobiony o wyraźnie określonej idcologji. Po rozwiązaniu BBWH na barkach Związku Rezerwistów, grupując element dorosły, spoczęła niejako konieczność reprezentowania obozu prorządowego. Po przeprowadzonej ostatnio selekcji członków, na skutek której wyeliminowano element chwiejny i idcowo słaby, Związek Rezerwistów okrzepł organizacyjnie. W pracy swojej szczególny nacisk kładzie na podniesienie poziomu wyrobienia obywatelskiego swych członków. Poza tem Związek Rezerwistów kontynuuje również wojskową pracę wyszkolenia członków, urządzając łącznie ze Związkiem Strzeleckim ćwiczenia polowe razem z lokalnymi oddziałami wojska, oraz wykłady z dziedziny wojskowej. Ogólnie Związek Rezerwistów jest organizacją b. żywą,a odpowiednio pokierowany może odegrać poważną rolę.-

D z i a ł D .

Organizacje ogólno-społeczne i kulturalno-oświatowe.

L.O.P.P. Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej kontynuowała akcję w kierunku wyszkoleniowym, urządzając odczyty, uświadamiające ludność o niebezpieczeństwie wojny gazowej.-

Polski Czerwony Krzyż. Przejawiał dużą ruchliwość propagandową, uwieńczoną wzrostem liczby członków i wzmocnieniem funduszów własnych.-

./.

iązek Pracy Obywa-
lskiej Kobiet.-

Prowadził akcję odczytową z dziedziny politycznej, społecznej i kulturalno-oświatowej. Pozatem w kilku punktach urządził kursy kroju i szycia. Ożywiona działalność charatatywna wyraziła się w urządzaniu imprez dochodowych, z których zyski obracano na zapomogi dla najbiedniejszych dzieci i ich dożywianie.-

iązek Straży Po-
rnych.-

Ochotnicze Straże Pożarne, poza działalnością w kierunku usprawnienia pogotowia pożarowego, prowadziły akcję kulturalno-oświatową, urządzając szereg przedstawień i zabaw.-

D z i a ł E.

Inne stowarzyszenia prowadziły zwykłą działalność statutową.-

D z i a ł F.

Stowarzyszenia nowo-powstałe i rozwiązane.

Nie notowano.-

Charakter organizacji	Stan w dniu 1.X.35	Zawieszono	W nadzorze	Rozwiązano przez władzę państw.	Rozwiązano drogą własn. uchwał	Zlikwidowano w trybie art 26	Założono nowych	Stan w dn. 31.III.36
1	2	3	4	5	6	7	8	9
a/ Stowarzyszenia i związki zarejestrowane	608	-	-	1	34	-	17	590
ny oddziały:	2280	-	-	1	57	5	132	2349
Stowarzyszenia zwykłe	175	-	-	-	45	-	2	132
Spółdzielnie	237	-	-	-	-	-	2	239
ich oddziały /placówki/	103	-	-	-	-	-	1	104
Związki zawodowe	61	1	-	-	-	-	2	62
ich oddziały	143	-	-	-	1	-	12	154
Centrale stow. wyższej użyteczności	-	-	-	-	-	-	-	-
ich oddziały zarejestrowane	463	-	-	-	-	-	20	483
ich oddziały zwykłe	295	-	-	-	-	-	2	297

W.D.

6549/36

6

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

Nr.PN.417/2/36/Tjn.

Sprawozdanie z życia polskich związków i stowarzyszeń za czas od 1.IV.do 30.IX.1936r.-

Białystok, dnia 10 października 1936r.

T A J N E

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I Polityczny

w Warszawie

Ref. Inf. D.O.K. IX.
Notowań
/Inf. tjn/ r.

Przedkładam /przesyłam/ w załączeniu sprawozdanie o ruchu polskich związków i stowarzyszeń na terenie Województwa Białostockiego za okres od 1.IV.do 30.IX.1936r.-

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nr IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY.
PŁYNĘŁO DN.
3 LIST. 1936 L. 6549

ZA WOJEWODĘ

/A. DWORAK/
NACZELNIK WYDZ.SPOŁ.-POLIT.

Otrzymują do wiadomości:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	Nr.1	4 egz.
Pan Wojewoda w Wilnie	" 5	1 "
" " w Nowogródku	" 6	1 "
" " w Brześciu nad Bugiem	" 7	1 "
" " w Warszawie	" 8	1 "
" " w Stanisławowie	" 9	1 "
" " w Tarnopolu	" 10	1 "
" " w Lublinie	" 11	1 "
" " w Łodzi	" 12	1 "
" Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	" 13	1 "
" " " " w Wilnie	" 14	1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	" 15	1 "
" " " " w Łomży	" 16	1 "
" " " " w Grodnie	" 17	1 "
" " Wydz.Zam.Sądu Okręgowego w Suwałkach	" 18	1 "
Ekspozytura Nr 1 Oddz.Szt.Gł.w Wilnie	" 19	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny D.O.K.III w Grodnie	" 20-21	2 "
" " " " IX w Brześciu n/B	" 22	1 "
" " " " I w Warszawie	" 23	1 "
K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie	" 24	1 "
Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego	" 25-36	12 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	37	1 "
" Komendant Wojewódzki PP.w Białymstoku	38	1 "
" Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	39	1 "
Archiwum	" 40-42	3 "

Odbito 42 egzempl.

W.D.

8243

7

SPRAWOZDANIE PÓŁROCZNE .

z życia polskich legalnych stowarzyszeń i związków
na terenie województwa Białostockiego
za okres od dnia 1.IV.1936 roku do dnia 30.IX.1936 roku

W S T Ę P .

Jakkolwiek okres letni z powodu prac rolnych mniej sprzyjał żywotności w stowarzyszniach i związkach, to jednak prac w nich postępowała tak pod względem organizacyjnym jak i statutowym nagół dość ożywiona.-

Pierwsze miejsce pod względem intensywności pracy stowarzyszeniowej zajął Związek Młodej Wsi, który wykazał dużą ruchliwość i rozszerzył znacznie zasięg działania w terenie.-

Za Związkiem Młodzieży Wiejskiej postępuje Związek Rezerwistów. Przez zmontowanie Okręgowej Rodziny Związku Rezerwistów i częste inspekcje w terenie Zarządu Okręgowego Związku Rezerwistów prace w tym związku znacznie pchnięto naprzód.-

Związek Strzelecki utrzymał się mniej więcej w sferze dotychczasowego stanu posiadania.-

Natomiast O.T.O. i K.R. znacznie ożywiły swoją działalność. Przyczyniły się do tego wydatniejsze subsydiowania przez Wydziały Powiatowe oraz Izbę Rolniczą w szczególności przez przydział większej ilości instruktorów, którzy oparli swą pracę w terenie o Kółka Rolnicze, dając w ten sposób możność silniejszemu pulsowaniu w wegetacyjnym dotychczas życiu O.T.O. i K.R.-

Również i Straże Pożarne w okresie sprawozdawczym mogą się poszczycić dodatnim wynikiem w pracach w terenie.-

Inne organizacje - zależnie od czołowych jednostek w ich za-

/.

rządach - pracowały w ramach swych statutów.-

------oo0oo------

W.D.

8

CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA.

DZIAŁ A.

Związki Młodzieży.

Młodzież akademicka.

Młodzież akademicka, grupująca się w Kole Akademików Białostoczan, studiujących w Wilnie i w takim że Kole studiujących w Warszawie, nie przejawiała żadnych działalności poza urządzeniem kilku zabaw towarzyskich.-

Legion Młodych.

Organizację tę uważać można pod względem działalności.za nieistniejącą na terenie województwa.-

Młodzież Miejska.

Organizacje Młodzieży Pracującej.-

Ogniska O.M.P.nie wychodzą w swej działalności poza ramy statutowe i ograniczały się do pracy świetlicowej.-

Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego.

Obok działalności kulturalno-oświatowej, prowadzonej wyłącznie pod kątem interesu klasy robotniczej, TUR prowadził robotę polityczną, siejąc dyskretnie nienawiść do obecnego ustroju Państwa. Ponadto w szeregi TUR-u wciska się coraz więcej młodzieży o bardzo radykalnych przekonaniach i grozi TUR-owi opanowanie przez czynniki komunistyczne.-

W całokształcie stosunków społecznych większego znaczenia TUR nie posiada.-

./.

Młodzież Wiejska .

Związek Młodej Wsi. Na czoło organizacji młodzieżowych na wsi wybija się Związek Młodej Wsi i zyskuje sobie pełne prawa obywatelstwa. Polityka organizatorów, by zakładać koła tej organizacji w miejscowościach, gdzie młodzież nie zorganizowała się w Związkach Strzeleckich szczególnie na terenach z mieszaną ludnością białoruską - wydaje dodatnie wyniki. Prowadzenie zaś przez ten związek przysposobienia rolniczego, ujawniającego się efektywnie w poprawie uprawy rolnej, a przez to osiąganie coraz większej korzyści z roli przez ludność wiejską, daje gwarancje szybkiego rozwcju tej organizacji na wsi. Nadto zaznaczyć należy, że ostrość zwalczania Z.M.W.przez kler katolicki znacznie stępiała i ogranicza się jedynie do zwalczania Z.M.W.w tych miejscowościach, gdzie są koła K.S.M.i to głównie w okresie organizowania nowych placówek Z.M.W. Odczuwa się jednak w dalszym ciągu brak odpowiednich instruktorów oraz środków na ich utrzymanie w terenie.-

Młodzież Mieszana

Związek Strzelecki. Działalność Związku Strzeleckiego polegała na prowadzeniu i przerabianiu programu w zakresie P.W.i W.F.oraz w pracy świetlicowej i w przysposobieniu rolniczym. Na ogół stan posiadania ilości członków nie zmniejszył w tej organizacji. Przewidziane korzyści przez członków Z.S.przy zaciąganiu do czynnej służby wojskowej, a przez wykonanie warunków P.W.będzie zawsze przynętą dla młodzieży do garnicia się w szeregi Z.S. Stwierdzić również należy, że kler

./.

katolicki prawie zupełnie przestał zwalczać Z.S.w terenie, co przyczynia się w dużym stopniu do szerzenia idei Z.S. wśród mas młodzieży.-

Należy zaznaczyć, że Z.S.przeżywa obecnie okres xxxx reorganizacji wewnętrznej.-

Straż Przednia.

Nie przejawiała działalności.-

Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży.-

Organizacja K.S.M., działająca pod silnym nadzorem duchowieństwa katolickiego, wykazuje żywotną działalność. Niemal każdy z księży katolickich, chcąc się wykazać przed swymi władzami owocami pracy społecznej, musi intensywnie zajmować się rozwojem K.S.M. Nic też dziwnego, że organizacje K.S.M.mając w miejscowym klerze stałego nadzorcę i opiekuna, doradcę i nauczyciela, rozwijać się muszą. Koła K.S.M.biorą czynny udział w akcji przysposobienia rolniczego i ostatnio wysuwają żądania przydzielenia im instruktorów wojskowych do prowadzenia w szeregach K.S.M.- P.W. Urządzały też dużo imprez kulturalno-oświatowych i rozrywkowych. Zdarzały się jeszcze ciągłe wypadki, że księża uprawiają akcję polityczną na rzecz Stron.Narodowego w organizacjach K.S.M..-

D Z I A Ł B .

Zrzeszenia gospodarcze .

O.T.O.i K.R.

Wśród organizacji gospodarczych wysuwa się na pierwsze miejsce O.T.O.i K.R., zajmując się przedewszystkim podniesieniem kultury rolnej przez dobór i sprowadzanie dla członków gatunkowych rodzajów zbóż, które w terenie

./.

przez brak odmian zdegenerowały się i są mało wartościowe przy sprzedaży, szczególnie nie nadają się na eksport; zakładają sady, zwłaszcza w miejscowościach po dokonanej komasacji; zakładają mleczarnie spółdzielcze, urządzają spędy trzody chlewnej i jej sprzedaż, wprowadzają racjonalną hodowlę konia remontowego oraz bydła rasowego i trzody chlewnej, by w ten sposób podnieść wartość wogóle produktów rolnych.-

Spółdzielnie Rolniczo-Handlowe.-

Nie wszystkie jeszcze Spółdzielnie Rolniczo-Handlowe spełniają swe zadania należycie z powodu braku odpowiednich kapitałów obrotowych. Niektóre jednak opanowały zupełnie miejscowy rynek skupu zboża a nawet trzody chlewnej, bydła rogatego i t.d.przez co usunęły nieuczciwych pośredników, pasożytujących na mało orientujących się w cenach ludności wiejskiej, która przy zbywaniu się produktów rolnych w postaci zbóż, lnu, konopi i płótna padała ofiarą pośredników-handlarzy.-

Kasy Stefczyka.

Kasy Stefczyka, licznie rozsiane obok Kas Gminnych w terenie wiejskim, trudnią się wyłącznie udzielaniem drobnych kredytów dla rolników. Odczuwają jednak brak dopływu gotówkowego, wskutek czego nie są w stanie rozwinąć swej pomocy dla rolników w szerszym zakresie potrzeb.-

Koła Gospodyń Wiejskich.-

Rozwój K.G.W.dał się zauważyć w kierunku rozszerzenia zasięgu działania w terenie przez pracę w dziedzinie hodowli drobiu i uprawy warzyw oraz urządzania kursów wyrobu płótna.-

./.

10

D Z I A Ł C .

Organizacje b.Wojskowych .

Związek Rezerwistów.

Wskutek dokonania montażu Okręgowej Rodziny Rezerwistów i częstych inspekcji do najdalszych kół Z.R. ze strony Okręgowego Zarządu Związku Rezerwistów pchnięto znacznie naprzód pracę w Z.R. Założenie niemal przy każdym kole Z.R.Rodziny Rezerwistów związało tę organizację zupełnie z terenem i zpopularyzowało jej cele na szeroką skalę. Prowadzenie obok przeświczenia członków Z.R. w postępie zdobyczy natury technicznej i wykształcenia wojskowego, uświadomienia obywatelskiego, wywołuje dodatnie rezultaty w garnięciu się ruchliwszych jednostek do zakładania sklepów na wsi, eliminując element żydowski z tej dziedziny zagadnień na wsi. Daje się jednak odczuwać brak w tej akcji ośrodków o zakresie powiatowym, któreby dostarczały sklepom wiejskim odpowiedniej jakości towarów, tak, że sklepikarze wieśniacy zmuszeni są nabywać towary u pośredników-żydów.-

Nadto odczuwa się brak w Z.R.płatnych instruktorów, których koła Z.R.nie mogą utrzymać ze swych drobnych składek.-

D Z I A Ł D .

Organizacje ogólno-społeczne i kulturalno-oświatowe.

L. O. P. P.

Urządzenie przez L.O.P.P.szeregu pokazów, które miały na celu wykazanie szerokiemu ogółowi ludności grozy wojny powietrznej, przyjęto zostało przez ludność w ośrod-

./.

kach miejskich dodatnio. By dotrzeć jednak także z propagandą do mas wiejskich , nawiązano kontakt z duchowieństwem, które dość chętnie z ambon zachęcało ludność do dawania posłuchu wysyłanym instruktorom LOPP., wygłaszającym odpowiednie referaty tak, że ludność wiejska deklaruje chętnie składki członkowskie do LOPP.w naturze

Polski Czerwony Krzyż .-

W okresie sprawozdawczym organizował P.C.K.drużyny ratownicze, ćwiczenia praktyczne z ratownictwa ogólnego i przeciwgazowego. Mianowany z początkiem roku bieżącego przez Zarząd Główny Polskiego Czerwonego Krzyża inspektor na województwo białostockie okazuje ntensywną działalność, co wpływa na ożywienie czynności P.C.K.we wszystkich jednostkach organizacyjnych Polskiego Czerwonego Krzyża na terenie województwa.-

Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet.-

Z.P.O.K. prowadził przede wszystkim działalność filantropijną, urządzając kolonje, półkolonje letnie, dziecińce, dożywianie dzieci najbiedniejszych i t.d. Nadto prowadził pracę świetlicową, organizując kursy szycia bielizny, gotowania i t.d.-

Straże Pożarne.-

Nadmierna ilość pożarów, jaka miała miejsce w b.r., była dodatnim podłożem do wydatnego rozwoju organizacji Straży Pożarnej. Ludność zrozumiała, że należy organizować Straże Pożarne. Tym się znamionuje silny rozwój Straż Pożarnych w okresie sprawozdawczym i to przez stworzenie coraz nowych kół oraz motoryzację. Ta ostatnia zasięgiem obejmuje nawet teren wiejski /Suchowola/. Stworzenie instruktorów pożarnictwa we wszystkich powiatach, prze -

./.

11

szkolenie komendantów i t.p.posunęło znacznie naprzód pracę w tej dziedzinie. Brak jeszcze ciągle inwentarza pożarniczego oraz remiz daje się dalej znacznie odczuwać.

D Z I A Ł E .

Inne stowarzyszenia prowadziły zwykłą działalność statutową.-

Między innymi Akcja Katolicka wykazała ruchliwą działalność przez urządzanie zjazdów powiatowych, imprez dochodowych i rozrywkowych w oddziałach K.S.M.-

Zaznaczyć należy, że Stowarzyszenie Mieszkańców Przedmieść w Białymstoku wykazało dużą żywotność przez podnoszenie kulturalno-oświatowe mieszkańców przedmieść, do niedawno zapomnianych. NNemniej dużą ruchliwość okazała w okresie sprawozdawczym Liga Morska i Kolonialna oraz Towarzystwo Popierania Budowy Szkół Powszechnych.-

D Z I A Ł F .

Stowarzyszenia nowo-powstałe i rozwiązane .

Wzrost stowarzyszeń i związków oraz zmiany ilościowe wykazano w liczbowym zestawieniu,-

------ooOoo------

W.D.

Charakter organizacji	Stan w dniu 31.III. 1936r.	Zawieszono	Pod nadzorze	Rozwiązano przez władzę państw	Rozwiązano drogą własn. uchwał	Zlikwidowano w trybie art.26	Założono nowych	Stan w dniu 30 września 1936r.	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
a/Stowarzyszenia i związki zarejestrowane	691	-	-	-	-	-	26	717	
b/oddziały:	2599	1	-	-	8	15	154	2729	
Stowarzyszenia zwykłe	177	-	-	-	-	12	15	180	
Spółdzielnie	271	-	-	-	2	-	8	277	
ich oddziały /placówki/	104	-	-	-	3	-	12	113	
Związki Zawodowe	59	-	-	-	3	-	4	60	
ich oddziały	182	-	-	6	1	-	16	191	
Centrale stowarzyszeń wyższej użyteczności	-	-	-	-	-	-	-	-	
ich oddziały zarejestrow	495	-	-	-	-	-	84	579	
och oddziały zwykłe	380	-	-	-	-	-	30	410	